

Mi lett belőled ifjú vegyész?

Dörnyei Ágnes, egyetemi adjunktus, PTE

Mikor nyertél vagy értél el helyezést kémiaversenyeken?

Amikor általános iskola hetedik osztályában először találkoztam a kémiával, „szerelem volt első látásra”. Ráadásul abban az első tanévben értem el életem legjobb versenyeredményét: a Hevesy György országos kémiaversenyen második helyezett lettem. A középiskola-választásomat nagyban befolyásolta az, hogy pont abban az

évben lett újra egyházi iskola az a pécsi iskola, amelynek nagyon híres a kémia tagozata. Mivel mi nem voltunk vallásosak, végül nem erre az iskolára esett a választás, és a kémiától egy kicsit eltávolodtam. A gimnázium első két évében ugyan részt vettem az Irinyi-versenyeken, de ezeken nem túl fényesen szerepeltem, viszont évről évre újra egyre jobb és jobb lettem. Harmadikos (most 11.-es) gimnazistaként 1997-ben a nem-tagozatos OKTV kategóriában már huszadik, végül negyedikesként 1998-ban tizedik lettem. Ez utóbbi eredmény alapján meghívást kaptam a kémiai diákolimpia felkészítőtáborába. Rendkívül emlékezetes és hasznos hét volt. Megerősített abban, hogy tényleg ezen a pályán szeretnék majd továbbtanulni. Viszont az, hogy én a kémiát szinte autodidakta módon tanultam a középiskolában, már nem volt elég a továbbjutáshoz.

Ki volt a felkészítő tanárod? Hogyan gondolsz vissza rá?

Általános iskolai kémiatanáromnak, Némethné Bornemissza Klárának (Apáczai Csere János Nevelési Központ 2. sz. Általános Iskola, Pécs) köszönhetem a legtöbbet. Ő szeretett meg velem a kémiát annyira, hogy bár középiskolában nem kémia tagozatos osztályba jártam, de mindig kerestem és megtaláltam annak a módját, hogy kémiatudásom

gyarapítsam, és végül mégis a vegyész szakmát válasszam a hivatásomnak. Klári néni ízig-vérig pedagógus, hihetetlen karizmával.

Középiskolába a pécsi Leówey Klára Gimnázium informatika tagozatára jártam. Mivel az osztályunk fő profilja az informatika volt, ezért én a matematikát és az informatikát tanultam emelt óraszámban. A kémia-versenyekre szakkörök, majd különórák keretében Csikós Istvánné, Piroska néni vezetésében készültem fel. Nagyon megszerettem őt, volt egy olyan kisugárzása, ami a nagymamámra emlékeztetett. Bejártam a biológia tagozatosoknak tartott fakultációjaira is, ahol én szépen a „sarokban” megoldottam a korábbi évek feladatsorait, meg bekapcsolódtam a gyakorlati munkába. Mivel az alapoktatásnak abban az időben sem volt szerves része az egyéni kísérletezés (sok helyen a tanári sem), így nekem a versenyeken a gyakorlati feladatok mindig extra stresszt okoztak, és többször el is véreztem rajtuk.

Milyen indíttatásból kezdte el a kémiával komolyabban foglalkozni?

Szüleim is természettudományos érdeklődésűek: anyukám programozó matematikus volt, apukám villamosmérnök. A természettudományok és a matematika keltették fel az érdeklődésem az iskolában. Majd az általános iskolai kémiatanáromnak, Klári néninek a hatására kezdtem a kémiával komolyabban foglalkozni.

Ismerted-e diákkorodban a KÖKÉL-t?

Igen, azt hiszem ismertem a KÖKÉL-t, de így a sok év távlatából nem nagyon emlékszem rá. Talán azért, mert olyan logikát követeltek a lapban szereplő feladatok megoldásai, amelyek az „alap”, jól begyakorolt versenyfeladatoktól távol álltak, és nem volt túl sok sikerélményem velük kapcsolatban. (De az is lehet, hogy rosszul emlékszem.) Egyébként az évek során a másik oldalon is álltam már – öt éven keresztül vettem részt a VegyÉSZtorna feladatmegoldó verseny szervezésében, lebonyolításában –, és hasonló kritikával szembesültem én magam is.

Hozzásegítettek-e a pályaválasztásodhoz a versenyeken elért eredmények?

Igen, természetesen hozzásegítettek, de nem volt egyenes az út. Sokáig a programozó matematikus és a vegyész szakok között vacilláltam, mikor ki kellett volna tölteni a felvételi jelentkezési papírokat. A vegyész

szak adta magát, mert a versenyeredményeim alapján végül felvételt nyertem az egyetemekre. Édesanyám (gyakorló programozóként) megbeszélte a programozó életpályáról. Máig nem vagyok teljesen meggyőzve, hogy igaza volt, mert most már az egész életünket behálózza az informatika.

Mi a végzettséged és a pillanatnyi foglalkozásod? Maradtál-e a kémiai pályán?

Vegyészként és angol-magyar kémiai szakfordítóként végeztem a Szegedi Tudományegyetemen (a korábbi József Attila Tudományegyetemen) 2003-ban. Majd Kiss Tamás témavezetésében PhD-ztam. Nagyon büszke vagyok arra, hogy kitüntetéses doktori címet szereztem. Ezt a kitüntetést azoknak adományozzák, akik középiskolás koruk óta, a doktori cím megszerzéséig kizárólag jeles érdemjegyeket szereznek. A kitüntetés mellé járó aranygyűrűt Sólyom László köztársasági elnöktől vehettem át 2009-ben. Jelenleg a Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Karán, az Analitikai és Környezeti Kémia Tanszéken kutatok és tanítok adjunktusként.

Nyertél-e más versenyt, ösztöndíjat (hazait, külföldit)?

Középiskolában rengeteg matematika- és fizikaversenyen elindultam a kémiaversenyek mellett. Most csak egyet szeretnék kiemelni: a legjobb országos eredményt fizikából értem el a gimnázium első évében, amikor a Mikola Sándor Tehetségkutató Versenyen tizedik lettem. Az egyetemi évek során különböző tanulmányi ösztöndíjakat – például Köztársasági Ösztöndíjat – szereztem, és a Tudományos Diákkör konferenciáin is többször sikeresen szerepeltem. Fiatal kutatóként nyertem Bolyai Ösztöndíjat, ÚNKP ösztöndíjat, valamint „OTKA” kutatási ösztöndíjat, és az Elvásztástudományi Társaság Prizma Díját is megkaptam. De azt azért érdemes megjegyezni, hogy amíg középiskolában az egyének versenyeznek egymással, addig a „való világban” szinte mindenki csapatban dolgozik. Nagyon sokat köszönhetek az anno Kiss Tamás vezetése alatt működő szegedi Bioszervetlen Kémiai Kutatócsoportnak, valamint Kilár Ferenc pécsi Bioanalitikai Kutatócsoportjának, és külföldi partnereiknek is.

Van-e kémikus példaképed (akár kortárs is)? Miért pont ő?

A klasszikus értelemben véve nincs kémikus példaképem. Számos tanárom, mentorom és kollégám van, akiket nagyon tisztelek és rengeteget köszönhetek nekik. Most egyet szeretnék kiemelni, Pálinkó Istvánt. Ő volt a mi évfolyamfelelősünk. Ez egy olyan titulus a Szegedi Tudományegyetemen, mint középiskolában az osztályfőnök. Mély megrendüléssel értesültem arról, hogy a tavalyi év tavaszán őt is elragadta az egyik járványhullám. Az őszinteségével és tisztánlátásával, tūpontos kritikáival, emberségével olyan útravalót kaptunk tőle, amit soha nem feledünk.

Mit üzensz a ma kémia iránt érdeklődő diákoknak?

Csak remélni tudom, hogy vannak még ilyen diákok. Az egyetemi beiskolázási számok évről évre felhívják a figyelmünket arra, hogy egy „kihalófélben” lévő társasághoz tartozunk. Szerintem a kémia iránt érdeklődő diákoké a jövő, ne hagyják magukat eltéríteni erről a pályáról! Egy gyönyörű és széles körben hasznosítható tudomány iránt érdeklődnek.

Két dologra szeretném még felhívni a figyelmüket. Először is tanuljanak meg csapatban dolgozni. Bár az oktatási rendszerünk nem készít fel erre, és a versenyés is azt erősíti bennünk, hogy a nyertesek a legjobbak. De higgyék el, hogy a mindennapokban nem kizárólag azt nézik az emberek, hogy kinek hány oklevele van, hanem azt, hogy ki mit tud, milyen kompetenciákkal rendelkezik, és mennyire lehet vele együtt dolgozni. Mindenkinek van olyan képessége, amik másokból hiányzik, viszont a hatékony és eredményes csapatmunkához elengedhetetlen.

Másodszor, nyugodtan merjenek „vidéki” egyetemen továbbtanulni. Számos világhírű kémiai műhely van Budapesten kívül is. Ha van lehetőségük nézzenek körül a nagyvilágban is. Bár azt még nem tudjuk, hogy a világjárvány ezen a téren mekkora változást hoz életünkben, de nekünk – még a járvány előtt – már hallgatóként is lehetőségünk nyílt külföldi kutatócsoportok munkájába bekapcsolódni (például én több hónapot eltöltöttem Portugáliában és Olaszországban). Ráadásul a világ számos pontján jártam konferenciákon (a legtovábbi helyszín San Francisco volt), ahol rengeteg érdekes emberrel ismerkedtem meg, és felejthetetlen élményekkel gazdagodtam.

Mi az, amit mindenképp szeretnéd, ha megtudnának rólad? Pl. Mi a hobbid - a kényáán kívűl?

Sokat gondolkoztam ezen a kérdéáen. Sok hobbim volt, de jelenleg nincs időm rájuk, mert mostanában a mindig mosolygós, egyéves kisfiam (és a két nagytestvére, meg az energiabomba magyar vizslánk) tölti ki a napjaim nagy részét. Talán azt mondhatnám, hogy a hobbim jelenleg a „kutatás”, mert a szabadidőmben bekapcsolódom a kutatócsoportom munkájába. A gyerekek születése előtt hobbi szinten barlangászta: talán a legbüszkébb arra, vagyok, hogy leereszkedtem Magyarország legmélyebb barlangjába kötéltechnikával (és ki is tudtam jönni onnan). Teljesítménytúrázni és túraversenyezni, illetve tájfutni is sokat jártam. Kétszeres országos egyéni túraverseny bajnok voltam. Ha szeretsz tájékozódni, térképes „rejtvényeket” megfejteni, és a versenyszellem is hajt, de nem akarsz vagy tudsz nagyon futni, gyere és próbáld ki a túraversenyt vagy a trail-O-t.